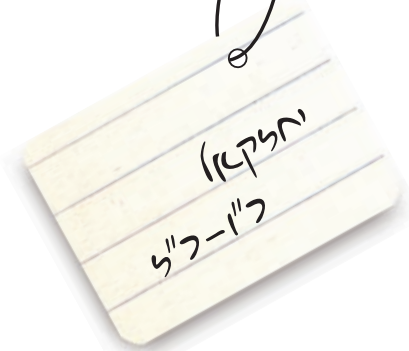

מתן על הפרק

התכנית השש-שנתית המקוונת ללימוד שבועי של נביאים וכתובים

פרק כ"ו

בפרקים כ"ו-כ"ח מופיע קובץ נבואות על צור. הנבואה הראשונה פותחת בחטאה של צור (ב), ומפרטת את עונשה בארבע פסקאות. הפסקה הראשונה והשנייה (ג-ו, ז-י) מתארות את כיבושה והחרבתה של צור, השלישית (טו-יח) עוסקת בתגובות האיים לחורבן צור, והרביעית (יט-כא) מתארת את ירידתה לשאול ואת שממונה הנצחי.

1 בדומה לעמים שזכרו בפרק הקודם, גם צור שמחה לאידה של ירושלים החרבה - 'עַן אֲשֶׁר אֶמְכָּה צֹר עַל יְרוּשָׁלַם הָאֵחַ נִשְׁבְּרָה דְלָתוֹת הָעַמִּים נִסְבָּה אֵלַי אִמְלָאָה הַחֲרָבָה' (ב). איזו נימה נוספת בשמחתה של צור? עיינו ב**רש"י**: 'נשברה דלתות העמים - עיר שכל גויים היו נכנסים לה לסחורה מעתה תשבר כי לא ילך המצור מעליה עד תלכד. נסבה אלי - מעתה הוסבה סחורות העמים אלי. אמלאה החרבה - אתמלא אני מן העיר ירושלים החרבה.'

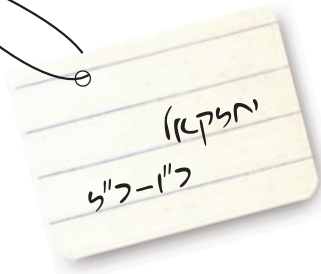
2 שתי הפסקאות הראשונות העוסקות בחורבן צור בנויות ככלל ופרט וישנן הקבלות לשוניות רבות ביניהן. השוו בין שתי הפסקאות ונסו לעמוד על היחס ביניהן. תוכלו להעזר בנקודות הבאות:

(א) מהו הדימוי המרכזי של החורבן בפסקה הראשונה, ולעומת זאת כיצד מתואר החורבן בפסקה השנייה, וכיצד מתפרש בה דימוי זה?

(ב) היכן נזכר חורבן צור שבשדה (=היישובים הסמוכים לצור המצויים ביבשה) בכל פסקה? נסו לשער מה סיבת ההבדל במיקום.

(ג) מה פירוש הביטוי 'משטח חרמים תהיה' בהקשרו בכל פסקה (ה, יד)? באשר לפסקה הראשונה ראו דברי **רד"ק**: 'משטח חרמים תהיה - שהציידים ישטחו רשתותם שם באותו הסלע שיהיה יבש ונגוב לא תבנה עוד'. באשר לפסקה השנייה ראו דברים **י"ג**, טז-יח. בדקו את משמעות המילה 'חרם' בכל מקום.

3 הפסקה האחרונה (יט-כא) מתארת את עליית הים על צור .

א) תיאור עליית הים (יט) מבוסס על תיאור המבול בבראשית (ז',יא,יט). מה לדעתכם משמעות ההקבלה?

ב) בפסוקים (כ-כא) מתוארת הירידה לשאול. מהו מוקד התיאור? שימו לב לחזרת המילה 'לעולם' שלוש פעמים בפסוקים אלה.

פרק כ"ז

פרק כ"ז הוא קינה על צור, שהיתה מוקד סחר בינלאומי ומכונה כאן 'רוכלת העמים'. צור מתוארת בפירוט רב כאוניית פאר מרהיבה, הבנויה ממיטב החומרים בעולם. עיקרה של הקינה מוקדש לתיאור האנייה ותכולתה: תחילה מתוארים חלקי האנייה, שכל אחד מהם נלקח מארץ אחרת (ד-ז), אחר כך עובר התיאור לאנשי צוותה והלוחמים שעל סיפונה שמוצאם מאומות שונות (ח-יא), ולבסוף מתוארות סחורותיה היקרות והרבגוניות (יב-כה). חלקו השני והקצר יותר של הפרק מתאר באופן דרמטי את טביעתה של האנייה בלב ים, ואת הקינה שישאו עליה לאחר טביעתה (כו-לו).

4 הקינה פותחת בדברי השבח של צור, כהקדמה לתיאור המפורט של עושרה ויופיה 'צור אַתְּ אִמְרַתְּ אֲנִי כְּלִילַת יָפִי' (ג).

א) עיינו בדברי המדרש, מהו שורש החטא בדברי צור? 'כרכי האומות הן אומרים שבחן בפייהם, זהו שכתוב: 'את אמרת אני כלילת יופי', אבל ירושלם אחרים אומרים שבחה בפייהם, זהו שכתוב: 'הזאת העיר שיאמרו כלילת יופי'. (איכה רבה ב',יט).

ב) מדרש זה עומד בבסיס פירוש **רש"י** כאן. עיינו בדבריו ובדקו מה החידוש בפירושו נוסף לדברי המדרש? שימו לב להתאמת פירושו להקשר הנבואה. 'עד עכשיו הכל אומרים על ירושלים 'כלילת יופי' משוש כל הארץ' עכשיו את מתגאה לומר 'אני כלילת היופי', סוף גמר היופי כלול ב'.

5 תיאורה המפורט של הספינה הצורית מסתיים בפסוק כה, ואילו בפסוק כו נפתח תיאור הפלגתה וטביעתה. עמדו על הזיקה המילולית בחתימת שני הפסוקים (ראו גם פסוקים ד, כז). כיצד תורמת זיקה זו להבנת סיבת העונש? היעזרו בדברי **רש"י**: 'ותמלאי ותכבדי מאד - הביאו לתוכך משא רב והכבדו משאך יותר מדאי. במים רבים הביאוך השטים אותך - כדרך האניות הגדולות שמפליגין אותן לתוך פלגי הים, ומתוך שנתמלאת וכבדת בא רוח הקדים ושברך בלב ימים. ולענין דוגמת העיר - מתוך שנתמלאת עושר גבה לבך ובא עליך פורענות'.

רחבות ומענה לשאלות: מתן על הפרק "perek.matan@gmail.com"

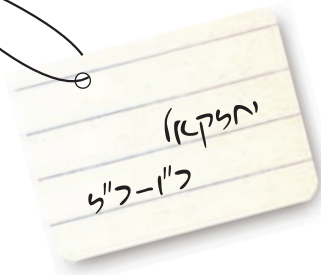

מכון תורני לנשים ע"ש שרה בת יצחק יעקב רעננברג
The Sadie Renner Women's Institute for Torah Studies

התכנית השש-שנתית המקוונת ללימוד שבועי של נביאים וכתובים

© כל הזכויות שמורות. מתן על הפרק. מתן ירושלים • טל': 02-5944555

המרכז ללימודי תנ"ך

הרחבה

'הישבת על מבואת ים רכלת העמים אל איים רבים'

צור היא מעריה המפורסמות ביותר של פיניקיה, כיום העיירה א-צור, והספרות היוונית והפניקית מיחסות לה קדמות מופלגת. צור שכנה על אי קטן שהיה מרוחק כ 700 מטר מהחוף, ולפיכך היה קשה ביותר לכבוש אותה. על החוף מול האי היתה צור היבשתית. בשנת 332 לפה"ס צר עליה אלכסנדר מוקדון ושפך סוללה מהחוף אל האי. החול של סחף הנילוס שהביאו גלי הים נצטבר ליד הסוללה ששפך אלכסנדר וכך נוצר הקשר היבשתי עם האי.

התכונות הגיאוגרפיות של פיניקיה כפו על יושביה את עיסוקיהם: ימאות ודיג. מיערות הלבנון כרתו את העץ המשובח הדרוש לבניין אניות. צור היתה עיר נמל מרכזית, ששלטה על נתיבי התחבורה הימית. היא קשרה קשרי מסחר ענפים עם העמים שסביבה, ועושרה הרב בא לה כתוצאה מעמדת המפתח שתפסה בסחר הבין-לאומי הימי והיבשתי. מעמדה המיוחד של צור משתקף בנבואת יחזקאל - 'הישבת על מבואת ים רכלת העמים אל איים רבים'.

יחסי צור וישראל בימי דוד ושלמה וחירם מלך צור היו יחסים בין בעלי ברית שווי דרגה, המקרא מדגיש את יחסי האחוה והשלום בין שתי המדינות, ומתאר את סיועו של חירם מלך צור לשלמה בבניין המקדש. אולם לצור היתה גם השפעה שלילית על ישראל. כבר באחרית ימי שלמה מסופר על הליכתו אחרי אלהי הצידונים. כחמישים שנה לאחר מות חירם עלה לשלטון אתבעל כהן עשתורת, שהקים שושלת חדשה ששלטה בצור יותר ממאה שנים. שלא כחירם המכונה במקרא 'מלך צור', קרוי אתבעל 'מלך צידונים', הבדל זה מסמל יפה את השינוי במצב המדיני שחל בחמישים שנים אלה. צור התחזקה והטילה את מרותה על כל ערי פיניקיה הדרומית. השתלטות זו מודגשת בקינת יחזקאל על צור המתוארת כספינה כלילת יופי. ההתקשרות בין ישראל וצור בימי אתבעל שהתבטאה בברית הנישואין בין אחאב לאיזבל בת אתבעל, היתה לא רק מדינית אלא גם כלכלית ודתית. בתקופתו של יחזקאל חברה צור לממלכת יהודה ולעמי האזור שהיו שותפים במדיניות אנטי בבלית, אולם לא סייעה לצדקיהו בעת עלייתו של נבוכדנאצר על ירושלים.

(על פי: אנציקלופדיה מקראית, ערכים 'פיניקיה', 'צור')

הרחבות ומענה לשאלות: מתן על הפרק "מאתן על הפרק" perek.matan@gmail.com

(ויקיפדיה / Karl GRÖBER)

נמל צור

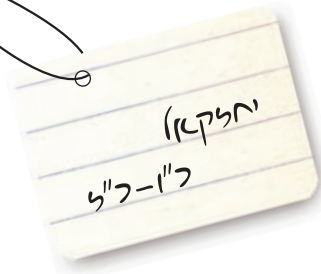
התכנית השש-שנתית המקוונת ללימוד שבועי של נביאים וכתובים

© כל הזכויות שמורות. מתן על הפרק. מתן ירושלים • טל': 02-5944555

מתן ויזמן

מכון תורני לנשים ע"ש שרה בת יצחק יעקב רעננגרטן
The Sadie Rennerl Women's Institute for Torah Studies

המרכז ללימודי תנ"ך

”וַיְבִינּוּ בַּמִּקְרָא” < לקט ביאורי מילים ליחזקאל פרק כ"ו-כ"ז

פרק כ"ו (ט) **וּמַחֵי קָבְלוּ יְתֵן בְּחַמוֹתֶיךָ:** נבוכדנאצר יציב מול העיר מכשיר להשלכת אבנים על החומה ('קטפולטה').

(טז) **וְאֵת בְּגָדֵי רִקְמָתָם יִפְשְׁטוּ חֲדָדוֹת יִלְבְּשׁוּ:** נשיאי האיים שסביב צור יפשטו את בגדי המלכות לאות אבל, ובמקומם יתעטפו בחרדה לגורלם.

(כ) **וְהוֹרְדְתִיךָ אֶת יוֹרְדֵי בּוֹר אֶל עַם עוֹלָם:** צור תרד לבור השאול, אל ממלכת המתים הנצחיים. **וְנָתַתִּי צְבִי בְּאַרְץ חַיִּים:** בניגוד לגורלה של צור שתהפוך לממלכת המתים, ירושלים תהיה ארץ החיים, ובה יתן ה' את תפארתו.

פרק כ"ז (ט) **זְקַנֵי גִבְל וְחַכְמֵיהָ הֵיוּ בְּךָ מַחְזִיקֵי בְדָקְךָ:** חכמי גבל היו אחראיים על תיקון סדקי העץ של האניה. **כָּל אֲנִיּוֹת הַיָּם וּמַלְחֵיהֶם הֵיוּ בְּךָ לְעֶרֶב מַעֲרַבְךָ:** מלחי אניות זרות היו באים אל צור כדי לסחור בסחורתה.

(יא) **וְגַמְדִים בְּמַגְדְלוֹתֶיךָ הֵיוּ:** ננסים, מלשון 'גומד ארכה'. פירוש אחר: אנשים מבני גומר.

(יב) **תְּרַשִׁישׁ סַחְרְתֶךָ מֵרַב כָּל הוֹן בְּכֶסֶף בְּרִזָּל בְּדִיל וְעוֹפְרֹת נָתַנוּ עִזְבוֹנֶיךָ:** תרשיש סחרה עמך בגלל ההון הרב שלך, והיא שלמה לך באמצעות מתכות שונות ויקרות שעזבה והשאירה אצלך.

(כח) **לְקוֹל זַעֲקַת חֲבָלֶיךָ יִרְעָשׁוּ מַגְרָשׁוֹת:** זעקת החובלים הטובעים תרעיד את חופי הים בעוצמתה.

רחבות ומענה לשאלות: מתן על הפרק "perek.matan@gmail.com"